

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 490/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpený OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Zuzana Olexová, LL.M., proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em 1/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em 1/2017 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em 1/2017 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **589,54 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em 1/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 1 P 148/2014-496 z 10. februára 2017 schválil dohodu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej [redacted] – dcére sťažovateľa. Z dôvodu nerešpektovania tejto dohody matkou maloletej podal sťažovateľ na okresnom súde 21. apríla 2017 návrh na výkon rozhodnutia [postup podľa § 370 a nasl. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), pozn.]. Sťažovateľ, opíšuť podrobne chronologický priebeh napadnutého konania, zdôraznil, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádza k pretŕhaniu väzieb a odcudzovaniu sa maloletej. V priebehu napadnutého konania došlo k opakovaným výsluchom oboch rodičov aj maloletej, obaja rodičia boli povinní podrobiť sa psychologickému poradenstvu za účelom zlepšenia ich vzájomnej komunikácie vo veci styku s maloletou (neodkladné opatrenie č. k. 7 Em 1/2017 z 3. júla 2017, pozn.). Okresný súd uznesením č. k. 7 Em 1/2017-165 z 3. júla 2017 vo veci výchovy maloletej nariadil výkon rozhodnutia, proti ktorému podala matka maloletej (povinná) odvolanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 21 CoE/323/2017-271 z 22. novembra 2017 rozhodol tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ uviedol, že matka maloletej dobrovoľne nerešpektuje súdom schválenú rodičovskú dohodu uzatvorenú rodičmi v záujme maloletého dieťaťa, čím je daná nevyhnutnosť núteného výkonu rozhodnutia, avšak celý proces a postup súdu má byť rýchly a efektívny. Podľa jeho názoru nejasným a netransparentným postupom okresného súdu v napadnutom konaní sa jeho styk s maloletou neuskutočňuje ani po štyroch rokoch od schválenia rodičovskej dohody. Sťažovateľ zdôraznil aj mimoriadny význam napadnutého konania, keďže jeho výsledok má podstatný vplyv na možnosť riadneho výkonu rodičovských práv a povinností sťažovateľa ako otca maloletej.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 490/2021 zo 14. decembra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Nosným argumentom sťažovateľa je tvrdenie, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní dochádza k pretŕhaniu vzájomných väzieb a odcudzovaniu maloletej dcéry so sťažovateľom. Dobu trvania napadnutého konania (4 roky) nemožno považovať za primeranú dobu na to, aby okresný súd ani len nenariadil výkon rozhodnutia. Súd namiesto toho, aby zabezpečil čo najrýchlejšiu realizáciu právoplatného rozsudku, ktorý bol výsledkom náročného dokazovania, neurobil vôbec nič z toho, čo mu zákon prikazuje. Svoju nečinnosť suploval tým, že vec presunul na referát poradensko-psychologických služieb Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, ktorý však nemá k dispozícii donucovacie právomoci, ako povinnú (matku maloletej, pozn.) motivovať k rešpektovaniu rozsudku. Tento nejasný a netransparentný postup okresného súdu viedol k tomu, že ani po štyroch rokoch od právoplatnosti rozsudku, ktorým boli upravené rodičovské práva a povinnosti, sa styk otca s maloletou dcérou nerealizuje, a to ani čiastočne. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zo strany konajúceho súdu má zároveň za následok aj narušenie súkromného a rodinného života maloletej a sťažovateľa, keďže títo nemajú možnosť tráviť čas spoločne a budovať si citové väzby. Ide pritom o nenahraditeľné roky, ktoré sťažovateľ ako otec mal a chcel s dcérou stráviť, čím obaja prišli o množstvo spoločných chvíľ a zážitkov, to všetko len na základe postojov matky, ktorá chce maloletú na seba fixovať, nechce sa o ňu deliť s otcom, voči ktorému prechováva silnú animozitu, a na dcéru ohľad neberie.

6. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené jeho základné práva podľa čl. 19 ods. 2, čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em 1/2017 konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 eur a náhrady trov konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

7. Ústavný súd požiadal okresný súd o vyjadrenie sa k obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa ešte pred jej predbežným prerokovaním, ktorý vo svojom podaní č. k. 1SprV 228/2021 z 29. mája 2021 zosumarizoval priebeh napadnutého konania, pripojil vyjadrenie zákonnej sudkyne a uviedol, že podaná ústavná sťažnosť sa mu javí ako neopodstatnená. V napadnutom konaní sa nevyskytlo žiadne podstatné obdobie nečinnosti, pričom okresný súd vo veci koná plynule a bez zbytočných prietáhov. Poukázal na skutočnosť, že súdny spis sp. zn. 7 Em 1/2017 sa nachádzal v období od 17. októbra 2017 do 2. novembra 2017 a od 6. mája 2019 do 6. júna 2019 na krajskom súde na účel rozhodnutia o odvolaní a v období od 26. januára 2018 do 26. apríla 2018 na Najvyššom súde Slovenskej republiky na účel rozhodnutia o dovolaní sťažovateľa. Vzhľadom na obsah podanej ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta najmä procesný postup okresného súdu, jeho predseda upriamil pozornosť na to, že s poukazom na jeho oprávnenia nie je oprávnený akokoľvek zasahovať do konkrétneho procesného postupu a rozhodovacej činnosti súdu v individuálnej

právnej veci. Rovnako nie je oprávnený preskúmať rozhodnutia súdov, tie môže účastník napadnúť len riadnymi, prípadne mimoriadnymi opravnými prostriedkami. V prípade podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že táto smeruje najmä proti procesnému postupu v individuálnom súdnom konaní, ktorý predseda okresného nie je oprávnený prešetrovať a ani sa k nemu vyjadrovať. Pre prípad, že ústavný súd dospeje k názoru, že postupom okresného súdu boli porušené základné práva namietané sťažovateľom, nesúhlasí s priznaním uplatneného primeraného finančného zadostučinenia v plnej výške, keďže okresný súd vo veci priebežne koná.

7.1 Zákonná sudkyňa k veci uviedla stručný prehľad procesných úkonov od 10. decembra 2019, keď jej bol spis pridelený Dodatkom č. 7 k Rozvrhu práce na rok 2019 až dosiaľ. Keďže mala vedomosť o prebiehajúcom konaní sp. zn. 3 P 162/2017 o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu medzi totožnými subjektmi, 7. mája 2021 si zapožičala na štúdium súdny spis sp. zn. 3 P 162/2017. V závere vyjadrenia zákonná sudkyňa uviedla, že je oboznámená so skutkovým stavom potrebným pre rozhodnutie, ktoré bude vydané v najbližšej dobe.

8. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie okresný súd doplnil svoje vyjadrenie o informáciu, že 28. mája 2021 rozhodol uznesením o nariadení výkonu rozhodnutia, proti ktorému podala povinná odvolanie, a po vykonaní potrebných procesných úkonov bola vec 29. októbra 2021 predložená krajskému súdu, ktorý zatiaľ o podanom odvolaní nerozhodol.

III.2. Replika sťažovateľa

9. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu zotrval na svojej skoršej argumentácii opakovane uvádzajúc opis priebehu napadnutého konania s dôrazom na postoj matky maloletej dcéry, ktorá odmietala plniť rodičovskú dohodu a styk otca s maloletou neumožňovala. Podľa sťažovateľa vo veci konajúci súd zbytočne nariadil neodkladné opatrenie (č. k. 7 Em 1/2017-172 z 3. júla 2017, pozn.), hoci naň neboli splnené zákonné podmienky a vyhliadky, že bude, účinné boli minimálne. Súd síce uviedol obdobia, počas ktorých sa spis nachádzal na súde druhej inštancie (bod 7 odôvodnenia tohto nálezu), k svojmu postupu od 24. mája 2017 (podanie návrhu) do 10. decembra 2019 (pridelenie súdneho spisu terajšej zákonnej sudkyňi) sa nevyjadril. Na správu z októbra 2020 o (ne)splnení neodkladného opatrenia, keďže že matka nezabezpečila účasť maloletej, súd nijako nereagoval. Výkon rozsudku nariadil až o 7 mesiacov neskôr v máji 2021, pričom odvolanie na krajskom súde predložil o ďalších 5 mesiacov, 29. októbra 2021. V dôsledku spôsobených prieťahov v konaní, ktoré trvá už viac ako 4 roky, je vážne narušený vzťah sťažovateľa s jeho maloletou dcérou. V napadnutom konaní sa nepreukázal jediný dôvod, prečo by sa styk sťažovateľa s maloletou nemal realizovať. Súd nekonal a namiesto výkonu rozsudku nariaďoval neodkladné opatrenia, na ktorých opakované vydávanie neboli splnené podmienky. Z charakteru predchádzajúcich pokusov o mediáciu alebo pomoc akreditovaných subjektov pritom súd mohol vyhodnotiť, že ich úspešnosť nebude vysoká a ich funkcia môže byť skôr podporná. Realizáciu neodkladných opatrení ani priebežne nekontroloval a keď matka maloletej nezabezpečila účasť maloletej na opatreniach, súd to nijakým spôsobom neriešil vo vzťahu k matke ako povinnej osobe. Týmto postupom, ktorý nekorešpondoval so zákonom, je výsledok, ktorý nezodpovedá účelu konania, ktorým je zabezpečenie rozsudku a zabezpečenie práva dieťaťa na vzťah s oboma rodičmi.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Námietky sťažovateľa je možné rozdeliť do dvoch okruhov. V súvislosti s namietaným porušením práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ namieta zbytočné prietahy a neprimeranú dĺžku konania. K porušeniu ostatných označených práv (bod 1 odôvodnenia tohto nálezu) malo dôjsť v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

III.1. K porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí aj pre čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť vo vzťahu k výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých vyplýva z Civilného mimosporového poriadku, najmä z jeho čl. 5 ods. 2 a čl. 12. Podľa čl. 5 ods. 2 CMP súd postupuje z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednanja a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa čl. 12 CMP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje; správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

14. Pri posudzovaní kritéria právna a faktická zložitost' ústavný súd nepozoruje v okolnostiach veci žiadnu skutočnosť, ktorá by ju robila zložitou. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie

súdu o zabezpečení realizácie právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia o realizácii styku maloletej s otcom, a to z dôvodu, že povinná – matka, ako tvrdí sťažovateľ, odmieta plniť súdom stanovenú povinnosť. Tento typ konania spočívajúci vo vynútení splnenia súdneho rozhodnutia tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za právne zložitú vec.

15. Pokiaľ ide o hľadisko skutkovej zložitosti veci, je potrebné uznať pri tomto druhu konania vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti z hľadiska potreby dokazovania týkajúceho sa otázky dodržiavania povinností vyplývajúcich zo súdneho rozhodnutia o úprave styku s maloletou. Práve z dôvodu nevyhnutnosti zistiť, či sa povinná podrobuje rozhodnutiu, o výkon ktorého ide, a či prípadne existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinná nemôže podrobovať rozhodnutiu, je takéto konanie v zásade skutkovo zložitejšie, keďže aj v dôsledku princípu materiálnej pravdy, ktorý sa uplatňuje v civilných mimosporových konaniach, sa kladú zvýšené nároky na vo veci konajúci všeobecný súd v kontexte jeho povinnosti zisťovať skutočný stav veci, nielen skutkový, teda účastníkmi tvrdený (čl. 6 CMP). Ústavný súd pri posudzovaní označeného kritéria prihliadal aj na povahu konania, keďže jeho predmet má mimoriadny význam pre sťažovateľa, pretože jeho výsledok má podstatný vplyv na možnosť riadneho výkonu rodičovských práv a povinností sťažovateľa, ako aj na užívanie práva na rešpektovanie jeho rodinného života.

16. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv. Ústavný súd z prehľadu súdneho spisu a procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by nepriaznivo prispela k doterajšej dĺžke konania, a nič v tomto smere nenamieta ani okresný súd. Sťažovateľ vystupuje v konaní aktívne, trvalo prejavuje snahu o kontakt s maloletou, súdu priebežne predkladal vyjadrenia, urgencie a návrhy ďalšieho postupu.

17. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

18. Napadnuté konanie sa začalo na návrh sťažovateľa 21. apríla 2017, pričom v počiatočnej fáze okresný súd vykonal procesné úkony a uznesením č. k. 7 Em 1/2017-165 z 3. júla 2017 nariadil výkon rozhodnutia, proti ktorému podala povinná odvolanie. Súčasne okresný súd uznesením č. k. 7 Em 1/2017-172 z 3. júla 2017 nariadil aj neodkladné opatrenie, ktorým uložil sťažovateľovi, povinnej a maloletej povinnosť podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu v rozsahu 30 hodín od jeho doručenia. Sťažovateľ 25. októbra inicioval vstup prokurátora do konania. Okresný súd následne uskutočnil výsluch povinnej (21. augusta 2017) a maloletej (12. októbra 2017), z ktorého vyplynulo, že maloletá preferuje iné záujmy a svojich kamarátov pred stretávaním sa s otcom. Krajský súd uznesením č. k. 21 CoE 323/2017-271 z 22. novembra 2017 zrušil uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia a konštatoval porušenie procesných práv povinnej, keď okresný súd nevyhovел jej žiadosti o odklad informatívneho výsluchu a rozhodol bez jej výsluchu. Proti uvedenému rozhodnutiu podal sťažovateľ 30. novembra 2017 dovolanie, ktoré vzal 27. februára

2018 späť v záujme urýchlenia napadnutého konania. Zároveň pravidelne písomne urgoval konajúci súd, keďže od septembra 2017 mu nebol zo strany povinnej umožnený styk s maloletou a 10. marca 2018 požiadal Úrad práce sociálnych vecí a rodiny o realizáciu asistovaných stretnutí s maloletou dcérou. Okresný súd ostal napriek početným urgenciám zo strany sťažovateľa absolútne nečinný po dobu 18 mesiacov a uznesením č. k. 7 Em 1/2017-509 zo 4. marca 2019 rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia (pokračovanie v psychologickom poradenstve rodičov a maloletej, pozn.), proti ktorému podal sťažovateľ a kolízny opatrovník odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 21 CoE 105/2019-600 zo 14. mája 2019 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Po pridelení súdneho spisu novej zákonnej sudkyňi (december 2019) možno postup konajúceho súdu v priebehu celého roka 2020 (hoci poznačeného pandemickou situáciou) zhrnúť do jednoduchých procesných úkonov preverenia aktuálnej situácie priebehu psychologického poradenstva (10. augusta 2020) a doručovania vyjadrení zúčastneným stranám (október, november 2020). Uvedený prístup súdu k veci sťažovateľa nezodpovedá požiadavke formulovanej imperatívom čl. 12 CMP, v tomto prípade nie je akceptovateľný. K nariadeniu výkonu rozhodnutia pristúpil okresný súd až 28. mája 2021 (4 roky od návrhu), proti ktorému povinná 25. júna 2021 podala odvolanie a po predložení súdneho spisu krajskému súdu (29. októbra 2021) sa napadnuté konanie presunulo do fázy rozhodovania súdom druhej inštancie.

19. Ústavný súd vyhodnocuje ako výrazne neefektívny postup okresného súdu v časti rozhodnutia uznesením č. k. 7 Em 1/2017-509 zo 4. marca 2019 o nariadení v poradí druhého neodkladného opatrenia, keď zo zistenia skutočného stavu veci (bránenie styku zo strany povinnej, neúspešná mediácia, neúspešné psychologické poradenstvo) mal predpokladať, že povinná naďalej dobrovoľne nesplní povinnosť uloženú právoplatným súdnym rozhodnutím. V danej fáze napadnutého konania (2 roky po jeho iniciovaní), v záujme udržania a rozvoja vzťahu sťažovateľa s maloletou, ma súd dôsledne zvážiť iný prostriedok nápravy vzniknutej situácie a pristúpiť k nariadeniu výkonu rozhodnutia, aby plynutím času nedošlo k ochladnutiu vytvorených citových väzieb medzi maloletým a rodičom, ktorému dieťa nie je do osobnej starostlivosti zverené.

20. Postup okresného súdu vzhľadom na jeho nečinnosť, ako aj nesústredenosť a neefektívnosť nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, a preto (za súčasného zohľadnenia ostatných dvoch kritérií) nie je zlučiteľný s jeho základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.2. K porušeniu práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru

21. Ústava pojem „súkromný a rodinný život“ bližšie nedefinuje. Keďže základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98), ústavný súd pri vymedzení obsahu uvedených pojmov prihliadal aj na príslušnú judikatúru ESĽP týkajúcu sa predovšetkým čl. 8 dohovoru, ktorého porušenie postupom okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľ taktiež namieta.

22. Rodinou je v prvom rade vzťah medzi manželmi a medzi rodičmi a nepľnoletými deťmi. Spolužitie rodičov a detí je základným prvkom rodinného života (Bronda proti Taliansku, rozsudok z 9. 6. 1998, č. 22430/93, bod 51) a ESĽP posudzuje existenciu rodiny ako otázku faktickú,

záležiacu „na skutočnej existencii blízkych osobných väzieb v praxi“ (K. a T. proti Fínsku, č. 25702/94, bod 150). Ústava v čl. 19 ods. 2 nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. V súlade s účelom práva na súkromie môžu orgány verejnej moci, fyzické osoby aj právnické osoby zasahovať do súkromného a rodinného života iných vtedy, ak ich zasahovanie možno hodnotiť ako oprávnené. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už vyslovil právny názor, v zmysle ktorého nesplnenie pozitívneho záväzku štátu a jeho orgánov vrátane všeobecných súdov zabezpečiť, resp. poskytnúť účinnú ochranu práv a slobôd jednotlivcov v primeranej lehote, možno považovať aj za neoprávnený zásah do rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy vtedy, ak je nepochybné, že v dôsledku nedostatku existencie meritórneho rozhodnutia sa zhoršuje postavenie dotknutého rodiča v tom zmysle, že rozvíjanie, resp. obnova vzťahu dotknutého rodiča s jeho dieťaťom je v súvislosti s uplynutím času podstatne sťažená (m. m. III. ÚS 351/2014, tiež II. ÚS 566/2016).

23. Vychádzajúc zo záverov uvedených v časti III.1 tohto nálezu, odôvodňujúcich záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na mieru ústavnej neakceptovateľnosti označeného postupu okresného súdu došlo v priamej príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aj k neoprávnenému zásahu do jeho základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 8 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. V dôsledku konštatovanej nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu v napadnutom konaní totiž došlo k podstatnému zhoršeniu postavenia sťažovateľa ako otca maloletej, keďže napriek existencii právoplatného súdneho rozhodnutia o úprave jeho styku s dcérou bolo neodôvodnene znemožnené účinné realizovanie jeho rodičovských práv a povinností. K tomu nepochybne prispelo správanie sa povinnej ku sťažovateľovi, ktoré maloletá citlivo vníma a vedie ju k zvýšenému odmietaniu otca. Chýbajúca spolupráca rodičov či maloletej však nezabavuje štátne orgány povinnosti prijať všetky nevyhnutné a vhodné opatrenia na to, aby boli udržané rodinné putá. Konanie o výkon rozhodnutia podľa Civilného mimosporového poriadku je osobitným druhom vykonávacieho konania smerujúceho k dosiahnutiu účelu základného konania, pri ktorom vystupuje popri ochrane rodičovských práv do popredia najlepší záujem dieťaťa. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) bližšie upravuje vzťahy vyplývajúce z rodičovstva (§ 28 a nasl.). V napadnutom konaní bolo „v hre“ reálne stretávanie sa, výkon rodičovských práv sťažovateľa s maloletou dcérou, s ktorým je spojená možnosť jeho výchovného pôsobenia a poskytovania starostlivosti. Sťažovateľ ako rodič, ktorému nebolo zverené dieťa do osobnej starostlivosti, má obmedzený výkon rodičovských práv v rozsahu uvedenom v rozhodnutiach súdov (§ 36 ods. 1 zákona o rodine). Je nepochybné, že faktické nedodržiavanie režimu súdom formálne upravených rodičovských práv môže u ukrátenej strany viesť k porušeniu rodičovských práv v úrovni zákonnej (zákon o rodine) a v prípadoch zásahu do samotnej podstaty práv aj v rovine ústavnej.

25. Zistenie zbytočných prietáhov v konaní o výkon rozhodnutia svedčí v okolnostiach prípadu o prítomnosti takého porušenia rodičovských práv sťažovateľa, ktoré dosahuje ústavnú intenzitu. Po uplynutí viac než štyroch rokov od začatia vykonávacieho konania totiž nedošlo k naplneniu

jeho účelu. Sťažovateľ mal prakticky sťažený výkon rodičovských práv nad rámec vykonateľného súdneho rozhodnutia, nemohol ich realizovať ani v obmedzenom rozsahu uvedenom v súdnom rozhodnutí, o ktorého výkon požiadal. Čas zohráva v takomto druhu konania mimoriadnu úlohu, preto súd má pristupovať k opatreniam promptne, aby nedochádzalo uplynutím času k faktickému odobreniu vzniknutého stavu, keď obnovenie vzťahu medzi dieťaťom a rodičom domáhajúcim sa kontaktu je výrazne sťažené, tak ako sa to stalo v tejto veci. V dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu nedošlo k ďalšiemu rozvíjaniu rodičovského vzťahu sťažovateľa s maloletou dcérou, začalo sa u nej objavovať a preto podľa názoru ústavného súdu došlo k podstatnému sťaženiu výkonu rodičovských práv sťažovateľa aj do budúcnosti. Takýto faktický stav stavia ústavnú a zákonnú ochranu rodičovstva a rodiny, ako aj práva rodiča skôr do roviny teoretickej ako reálnej a skutočnej.

26. Z tohto dôvodu ústavný súd vyslovil, že v spojení s porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

28. Hoci v čase rozhodovania ústavného súdu sa vec nachádza mimo dispozície okresného súdu (bod 18 odôvodnenia tohto nálezu), ktorý by mal postupovať v zmysle § 390 Civilného sporového poriadku a sám vo veci rozhodnúť, ústavný súd okresnému súdu formuloval príkaz konať bez zbytočných prietáhov vo vzťahu k uskutočneniu procesných úkonov doručovania rozhodnutia súdu druhej inštancie (bod 2 výroku tohto nálezu).

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 eur, ktoré odôvodňuje ujmou, ktorá mu postupom okresného súdu vznikla, keďže mu nie je umožnená realizácia vzájomného stretávania, čo napomáha narušiť vzájomné vzťahy sťažovateľa s maloletou dcérou a prispieva k prehlbovaniu vylúčenia sťažovateľa ako otca zo života maloletej.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä intenzitu a rozsah konštatovaného porušenia práv sťažovateľa zaručených ústavou, listinou a dohovorom, povahu predmetu napadnutého konania okresného súdu a jeho význam pre sťažovateľa a jeho aktívny prístup, ako aj

svoju doterajšiu judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (napr. II. ÚS 51/2019, II. ÚS 406/2020, III. ÚS 171/2021), ústavný súd považoval za spravodlivé priznanie sumy 3 000 eur ako primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu s'ťažovateľa na priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

33. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 589,54 eur (bod 5 výroku nálezu).

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Náhradu trov konania ústavný súd priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti a replika s'ťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (príprava a prevzatie vecí, podanie ústavnej s'ťažnosti a replika s'ťažovateľa) v hodnote 2 x 181,17 eur spolu s režijným paušálom 2 x 10,87 eur a náhrada za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2022 (replika s'ťažovateľa) v hodnote 1 x 193,83 eur spolu s režijným paušálom 1 x 11,63 eur. Trovy konania spolu tak predstavujú sumu celkom 589,54 eur.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu